

1. Az *együgyű ember szerencséje*. A „Rablók a fa alatt” típus (AaTh 1653A) ezúttal önálló meseként elmondva (vö Fábíán Ágostonné 116. és Palkó József 3. meséjével, valamint Márton Andrásné 1. meséjével). Az MNK 1684* + AaTh 1691 + AaTh 1653A összetétel „Bolond Mihók” címmel az egész magyar nyelvterületen elterjedt meséjének, melyet Arany László és Benedek Elek változata is megerősített — Fábíán Ágostonné és Palkó József meséje is ilyen — lenne az a forma az önállósult részlete? Valószínűbbnek kell tartanunk, hogy a mese a Székelyföldön és a bukovinai székelyek között ettől függetlenül ebben az egyszerűbb formájában is él férfi és női hősrel egyaránt (Ld. Konsza Samu: *Háromszéki magyar népköltészet*, Marosvásárhely, 1957. 159—160.). Előfordul még ez a mese egy az együgyű asszonyról szóló típusláncolat keretében is (7 vált.). Idetartozik Márton Antalné 1. meséje is, mely csupán az ajtóval kapcsolatos félreértést tartalmazza. AaTh 1009. Ennek eddig jórészt székely és kalotaszegi mesemondók mondták el változatait. A különböző összetételű, cselekményű mesékben az AaTh 1653A mt.-nak jelenleg összesen 34 magyar változatát tartjuk számon.

2. Az *uralkodó*. Az AaTh 956B típusú novellamese egy sajátos változata, feltehetően közvetve vagy közvetlenül olvasmány forrásból származik (vö. Fábíán Ágostonné 3., Kovács (Ráfi) Péter 26., Erős Jákobné 13, Fábíán Józsefné 3. és Juhász Barabásné 1. meséjével és azok jegyzeteivel.)

3. *Jézus és Szent Péter*. Két legendamese. a) AaTh 774C „Szent Péter és a lópatkó (cseresznye)”, b) MNK 750B III* „Krisztus megszorítja a szegény asszony vásznát”. Az első, bár az egész magyar nyelvterületen közzismert — Gáspár S. Antal is elmondta Bosnyák Sándornak —, még nem szerepelt gyűjteményünkben. A második jóval ritkábban fordul elő gyűjteményeinkben, Bernát László csupán 8 változatát sorolja fel a magyar nyelvterület keleti feléből és Burgenlandból — köztük Gáspár Simon Antal 39. sz. és Kovács (Ráfi) Péter 3. kötetünkben közölt 41. meséjét is. Idetartozik még Fábíán Ágostonné 167. meséje. A mese tehát az öt bukovinai székely falu közül háromban biztosan s a másik kettőben is valószínűleg ismert volt.

4. Az *elégédetlen ember*. „Az asszonyi munkát végző ember” meséjének egy újabb változata (AaTh 1408), melybe — helyi szokás szerint — beékelődik „Az ostoba ember a kotló helyén” (AaTh 1218, BN 1411*) epizód is. A mesét hasonló megformálásban csak a Mezőségről ismerjük (Nagy Olga: *A három táltos varjú* Mezőségi népmesék. Bukarest 1958, 188—189.) A bukovinai székely mesemondó asszonyok közül ebben az összetételben mondta el a mesét Palkó Józsefné (Andrásfalva) és Kóka Rozália is (Honismeret 1975. 1—2. sz. 43—44.) Sebestyén (Bada) Ferencné egy másik összetétel AaTh 1408 (1876) egy változatát mondta el (1. meséje), melynek egy változatát Szentesen jegyezte fel Kálmány Lajos (*Hagyományok* I. Vác, 1914. 118—119.). Fábíán Ágostonné 122. meséje az AaTh 1408 mesetípus tiszta formája, s mint ilyen, változat nélkül áll a számontartott magyar anyagban (11. vált.) Az AaTh 1218 mt.-nak különböző összetételekben 6 változatát tartjuk számon (Berze Nagy 5, illetve 2 változatot ismert.) „Az ostoba ember a kotló helyén” — epizód Fábíán Ágostonné 13. és Györfi Rudolf 2. meséjében is szerepel.

5. Az *álmos ember*. Tréfás mese, típusösszetétele: AaTh 1383m („Az ostoba ember nem ismeri meg önmagát”) + AaTh 1525H₄ („Az ember a méh-

kaptárban"). Sem az összetétel, sem az összetevők eddig nem fordultak elő gyűjteményünkben. Az AaTh 1383 mt.-nak a Magyar Népmesekatalógus egyetlen változatát tartja számon (Sebestyén Gyula: *Dunántúli gyűjtés*. Bp. 1906 MNGY VIII. 444—461. 4. „Csacsi Csicsa”, női hőssel (AaTh 1383: „Az együgyű asszony nem ismeri meg önmagát”) azonban 13 változatát ismerjük — Gáspár S. Antalné is elmondta. Az AaTh 1525H₄—epizód különböző összetételekben mesevégzőként szerepel. Legtöbbször „Csalóka Péter” meséjével (AaTh 1539) kapcsolatban fordul elő. Így mondta el Gáspár S. Antal is. Mindkét mese széles körben elterjedt Európában, korai irodalmi forrásai vannak.

6. *A székěj legénkéék*. „A kőleves” meséjének (AaTh 1548) igen jól, életszerűen elmondott változata, mintha csak két bukovinai székely legénykével esett volna meg. A magyarban ritka mese itt láthatólag népszerű volt (ld. Fábíán Ágostonné 110. meséjét és annak jegyzeteit). A mese Európa szerte ismert.